

Handläggare
Madeleine Duggin
Telefon: 08-508 35 881

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 14 juni 2016

Ärende 11

Svar på skrivelse om jämställdhet i arbetsmarknadsinsatserna

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden hänvisar till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson Bech
utvecklingschef

Sammanfattning

En skrivelse har inkommit till arbetsmarknadsnämnden från Johanna Sjö m.fl. (M), Hanna Gerdes (FP), Johan Fälldin (C) och Ofelia Namazova (KD) angående jämställdhet i arbetsmarknadsinsatserna. Enligt skrivelsen är det färre kvinnor än män som under etableringstiden får ta del av arbetsförberedande insatser genom Arbetsförmedlingen och färre kvinnor än män som har instegs- eller nystartsjobb. Arbetsmarknadsförvaltningen ombeds redogöra för om det finns liknande skillnader mellan andelen kvinnor och män som deltar i flera av Stockholms stads insatser samt vad dessa skillnader i sådana fall beror på.

I redogörelsen framkommer att det totala antalet inskrivna på Jobbtorg Stockholm under mätperioden är relativt jämnt fördelat mellan kvinnor och män. Liknande resultat gäller även deltagande i arbetsförberedande insatser. Inom målgruppen 16-29 år var det dock generellt fler män inskrivna än kvinnor, andelen som deltagit i arbetsförberedande insatser följer i linje med andelen inskrivna. På SFI Stockholm var det varaktigt något fler kvinnor inskrivna än män, störst skillnad var det på Intensiv svenska för akademiker (SIFA). På Centrum för samhällsorientering var fördelningen, 55 procent män och 45 procent kvinnor.

Utifrån resultaten anser förvaltningen att det under mätperioderna varit relativt jämn fördelning mellan kvinnor och män i redovisade insatser, med undantag för SIFA. SFI Stockholm börjar under året ett arbete med att se över orsaker till överrepresentationen av kvinnor i SFI i allmänhet och SIFA i synnerhet. Samtidigt ser förvaltningen att det finns skillnader inom inriktningar på insatser, såsom andelen kvinnor i arbetslagsanställning och andelen män i Yrkesintroduktionsanställning. Därtill är andelen inskrivna män 16-29 år fortfarande högre än andelen kvinnor 16-29 år.

Som en del i att arbeta med dessa skillnader utvecklas den uppsökande verksamheten för att både nå fler kvinnor mellan 16-29 år och fler kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden. Även Centrum för samhällsorientering har börjat arbeta uppsökande för att nå fler anhöriginvandrare. Därtill har, inom ramen för ett större arbete med jämställdhetsintegrering, ett arbete initierats för att säkra att matchningar till insatser baseras på individuella förutsättningar och inte förutfattade meningar eller stereotypa könsroller.

Bakgrund

Sverige är ett land där jämställdhet prioriteras högt och där Stockholms stad har en ambition om att vara en huvudstad för alla. Hit ska människor kunna flytta för att utbilda sig, arbeta och förverkliga drömmar. Samtidigt står Stockholm, som andra städer, inför stora utmaningar. Ökade flyktingströmmar till Stockholm och segregation bland bostadsområden kan nämnas som två exempel.

I Sociala hållbarhetskommisionens nyligen utgivna rapport *Skillnadernas Stockholm* presenteras bilden av ett delat Stockholm där kvinnor och utrikesfödda, speciellt i områden med lägre sysselsättningsnivåer, generellt har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden och genomgående lägre sysselsättningsnivåer. Samtidigt visar statistik från Arbetsförmedlingen att nyanlända kvinnor i lägre utsträckning än män deltar i arbetsförberedande insatser under etableringstiden.

I SOU (2012:69) *Med rätt att delta- nyanlända kvinnor och anhöriga på arbetsmarknaden* redogörs för en analys som visar att nyanlända kvinnor, oavsett om de är skyddsbehövande eller anhöriginvandrare, generellt erbjuds ett mindre omfattande och relevant stöd jämfört med nyanlända män. Kvinnor tar också i lägre utsträckning del av kvalificerande eller arbetsförberedande insatser. Samtidigt som det finns skillnader i vilken typ av insatser kvinnor och män deltar i. Män med etableringsplan deltar i

arbetsmarknadsutbildningar tre gånger så ofta som kvinnor och instegsjobb är mer än dubbelt så vanligt bland män. Analysen visar också att nyanlända kvinnor generellt registrerar sig senare än män på Arbetsförmedlingen, de påbörjar sitt deltagande i Svenska för invandrare (SFI) senare och samma sak gäller för andra typer av vidare studier.

Utredningen har sett över möjliga orsaker till att nyanlända kvinnor generellt deltar i mindre omfattning och påbörjar insatser senare än män. En orsak som lyfts är de ekonomiska incitamenten vid föräldraledighet för kvinnor som annars saknar andra former av inkomstkällor. Att vara föräldraledig riskerar därför att bli ett hinder för nyanlända mammor som skapar trösklar till arbetsmarknaden. En annan orsak som framkommer i utredningen är att de kan ta tid innan nyanlända med småbarn får tillgång till barnomsorg, vilket ofta förlänger kvinnors frånvaro från arbetsmarknaden. Däremot visar utredningen att kvinnors inställning till arbete inte kan anses vara en orsak, generellt är de flesta utrikesfödda kvinnor som står utanför arbetskraften är, principiellt sett, positiva till att förvärvsarbeta.

Utifrån analysen kommer utredningen fram till fem utgångspunkter som anses kunna bidra till att öka arbetskraftsdeltagandet bland nyanlända kvinnor och anhöriginvandrare.

- *Individens behov ska avgöra vilket stöd som erbjuds*
Stöd som erbjuds ska baseras på individuella förutsättningar oavsett kön och de ska finnas ett stort utbud av insatser för att möta individuella behov.
- *Tidiga insatser ska vara centralt*
Genom att erbjuda tidiga arbetsmarknadsinsatser har nyanlända större sannolikhet att vara sysselsatta fem år efter invandringen.
- *Etableringsperioden – en investering för att aktivt kunna delta i arbets- och samhällsliv*
Att få ett tidigt arbete, även av tillfällig karaktär, är som regel viktigt för att bygga nya nätverk och kompetenser som bidrar till etableringen på arbetsmarknaden och till att stärka språk- och kompetensutvecklingen.
- *Insatser och incitament på lika villkor för kvinnor och män*
Kvinnor och män ska ges likvärdiga förutsättningar att etablera sig i arbets- och samhällsliv. Individualiserad ersättning är av vikt, liksom att kvinnor som är

hemmavarande erbjuds möjlighet att delta i insatser även om de försörjs av anhörig.

Matchning av insatser ska ta sin utgångspunkt i den enskilda individens faktiska behov och inte i könsstereotypa föreställningar om kvinnor och män som grupp.

- *Effektiva insatser med hög kvalitet förutsätter samverkan*
För att säkra kvalitet i etableringsprocessen är det viktigt att etableringsaktörer samverkar. Av särskild vikt blir samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunen, där former för samverkan också behöver kunna variera beroende på lokala förutsättningar.

Ärendet

En skrivelse har inkommit till arbetsmarknadsnämnden från Johanna Sjö m.fl. (M), Hanna Gerdes (FP), Johan Fälldin (C) och Ofelia Namazova (KD) angående jämställdhet i arbetsmarknadsinsatserna. Skrivelsen redogör för att Sverige överlag har en situation där kvinnor arbetar i mycket hög utsträckning jämfört med i andra länder, men att utomeuropeiskt födda kvinnor halkat efter. Enligt skrivelsen är det av hög prioritet att minska dessa skillnader, ett arbete som försvåras av att det idag är färre kvinnor än män som under etableringstiden får ta del av arbetsförberedande insatser genom Arbetsförmedlingen. Dessutom framkommer det i skrivelsen att färre kvinnor än män har instegs- eller nystartsjobb.

Med anledning av ovanstående ombeds förvaltningen redogöra för:

1. Finns det någon skillnad i andelen kvinnor och män som får hjälp med arbetsförberedande insatser såsom exempelvis praktik? Hur stora är i sådana fall dessa skillnader och vad beror det på?
2. Finns det någon skillnad i andelen kvinnor och män som går på SFI? Hur stora är i sådana fall dessa skillnader och vad beror det på?
3. Finns det någon skillnad i andelen kvinnor och män som deltar i samhällsorienteringen? Hur stora är i sådana fall dessa skillnader och vad beror det på?

Ärendets beredning

Detta ärende har beretts inom utvecklings- och utredningsstaben på arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetsmarknadsförvaltningens svar

Nedan redogörs för fördelningen mellan inskrivna och deltagande kvinnor och män i de verksamheter som efterfrågas i skrivelsen.

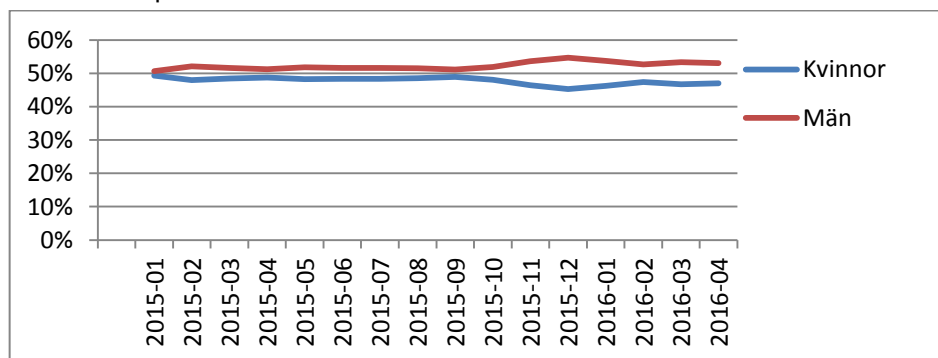
Jobbtorg Stockholm

Jobbtorg Stockholm är förvaltningens primära utförare av arbetsmarknadsinsatser såsom jobbcoachning, matchning, praktik och Stockholmsjobb (stadens samlingsnamn för kommunala visstidsanställningar som arbetsmarknadsinsats).

Inskrivna på Jobbtorg Stockholm

Totala andelen kvinnor och män som varit inskrivna på jobbtorg under perioden januari 2015 till april 2016 är relativt jämnt fördelad mellan kvinnor och män, men med, konstant över mätperioden, något fler inskrivna män än kvinnor.

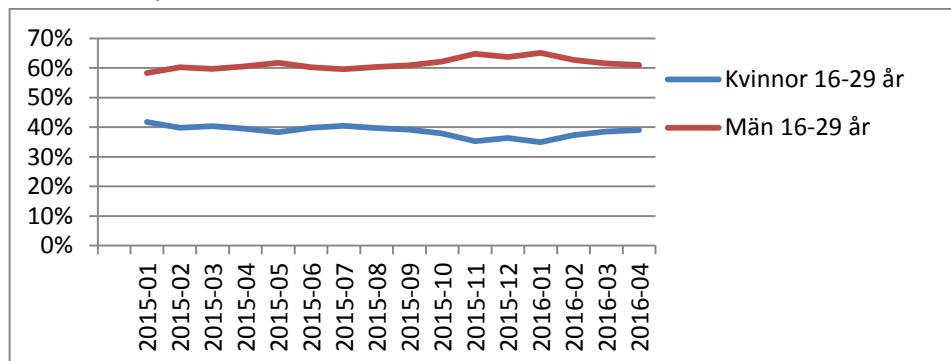
Tabell 1. Totala andelen kvinnor och män inskrivna på Jobbtorg Stockholm i procent

*Totala andelen inskrivna kvinnor och män under perioden januari 2015 – april 2016

Sett till målgruppen ungdomar 16-29 år så ser fördelningen något annorlunda ut. Över mätperioden är generellt fler unga män än kvinnor inskrivna på jobbtorg, omkring 60 procent unga män och 40 procent unga kvinnor.

Tabell 2. Andelen kvinnor och män 16-29 år inskrivna på Jobbtorg Stockholm i procent

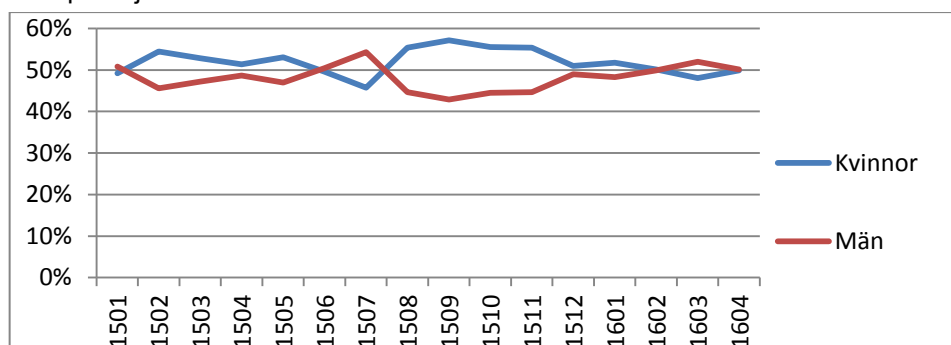

*Andelen inskrivna kvinnor och män 16-29 år under perioden januari 2015 – april 2016

Deltagit i arbetsförberedande insatser

Andelen kvinnor och män som under samma period fått ta del av någon form av arbetsförberedande insatser stämmer relativt väl överens med andelen inskrivna, dock ser vi att kvinnor under perioden augusti 2015 till november 2015 fick något fler insatser i jämförelse med männen och andelen inskrivna kvinnor. Vid analys av de specifika insatserna arbetsförberedande praktik och Stockholmsjobb under samma mätperiod är den övergripande fördelningen inte annorlunda. I verksamhetsberättelsen för 2015 (Dnr: AMN 2015-0013.01.02) redogjordes dock för att det finns en skillnad i vilken inriktning på Stockholmsjobb som män och kvinnor påbörjar. Ett exempel kan vara arbetslagsanställningar där endast 4 av 66 deltagare under 2015 var kvinnor. Vilket kan jämföras med insatsen yrkesintroduktionsanställningar inom vården där 17 deltagare startade i oktober 2014, av dessa var 13 kvinnor och endast 4 män.

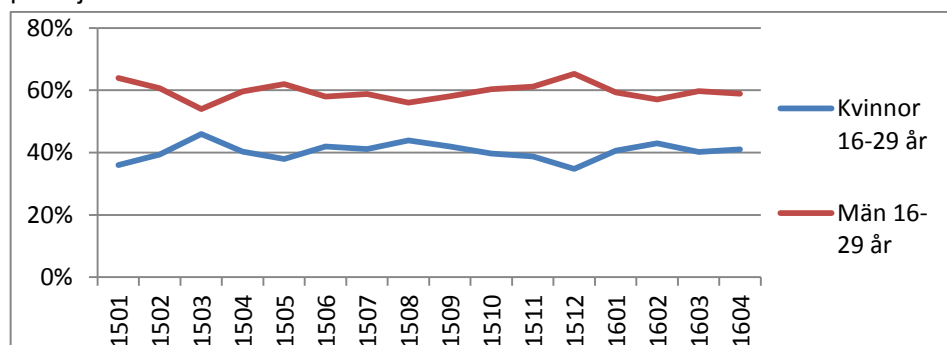
Tabell 3- Fördelningen i procent mellan totala andelen kvinnor och män som påbörjat en arbetsförberedande insats

*Fördelningen i procent mellan kvinnor och män som påbörjat en arbetsförberedande insats

För ålderskategorin 16-29 år stämmer fördelningen mellan antalet kvinnor och män som påbörjat en arbetsförberedande insats väl överens med andelen inskrivna på jobbtorg. Omkring 60 procent av insatserna har gått till de unga männen och 40 procent till de unga kvinnorna.

Tabell 4 - Fördelningen i procent mellan kvinnor och män 16-29 år som påbörjat en arbetsförberedande insats

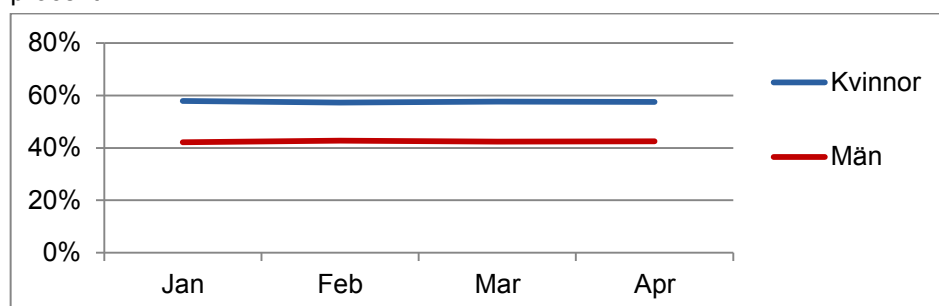
*Fördelningen i procent mellan kvinnor och män 16-29 år som påbörjat en arbetsförberedande insats

SFI Stockholm

Genom SFI Stockholm erbjuder förvaltningen undervisning i svenska till stockholmare.

SFI Stockholm började sammanställa könsuppdelad månadsstatistik per januari 2016, men i verksamhetsberättelsen för 2015 redovisas att 55 procent av det totala antalet inskrivna under året var kvinnor och 45 procent män. Under första kvartalet 2016 syns en liknande fördelning, strax under 60 procent av de inskrivna är kvinnor och något över 40 procent är män.

Tabell 5 – Totala andelen kvinnor och män inskrivna på SFI Stockholm i procent

* Totala andelen kvinnor och män skrivna på SFI Stockholm i procent under januari 2016 – april 2016.

Inom Stockholms läns samarbete med Svenska för yrkesutbildade (SFX) tillhandahåller Stockholms stad svenska för akademiker (SIFA). Av totalt 430 studenter under 2015 var 71 procent kvinnor

och 29 procent män. Fördelningen i andelen kvinnor och män skiljer sig åt mellan de olika SIFA inriktningarna, men kvinnliga deltagare var i majoritet inom samtliga inriktningar.

Centrum för samhällsorientering

Centrum för samhällsorientering vänder sig till nyanlända och sedan ett par år tillbaka även till anhöriginvandrare som är i behov av oberoende samhällsorientering.

Under 2015 deltog ca 2 100 deltagare i kurs i samhällsorientering, av dessa var 45 procent kvinnor och 55 procent män.

Samhällsorienteringen arbetar även uppsökande för att nå fler ur den utvidgade målgruppen anhöriginvandrare. Under 2015 var 85 deltagare i samhällsorienteringen anhöriginvandrare, av dessa var 77 procent kvinnor och 23 procent män.

Analys av redovisade resultat

Utifrån ovan redovisade resultat anser förvaltningen att det överlag inte är stora skillnader mellan andelen kvinnor och män i de redovisade insatserna. Ett undantag är dock SIFA där kvinnor utgjorde mer än två tredjedelar av deltagarna under 2015. För närvarande finns ingen färdig analys av varför de förhåller sig så. SFI Stockholm kommer dock under året, som en del i att arbeta med jämställdhetsintegrering, att börja se över möjliga orsaker till att fler kvinnor än män läser SFI i allmänhet och SIFA i synnerhet.

Som framkom av statistiken så är den totala andelen inskrivna kvinnor och män på Jobbtorg Stockholm relativt jämn, men andelen unga kvinnor 16-29 år som är inskrivna är betydligt mindre än andelen män i samma ålder. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att utveckla den uppsökande verksamheten för att nå ut till fler unga kvinnor, som saknar känd sysselsättning, än tidigare. Därtill bedriver förvaltningen ett arbete med att ge utökat stöd till kvinnor generellt som kan anses ha svag ställning på arbetsmarknaden. Även i detta arbete är uppsökande verksamhet en stor del. Samtidigt har också Centrum för samhällsorientering sedan förra året börjat arbeta uppsökande för att nå fler anhöriginvandrare, där majoriteten är kvinnor, för att erbjuda dessa möjligheten att delta i oberoende samhällsorientering.

I statistiken framgick också att det över mätperioden inte heller förekommer avvikande skillnader mellan andelen kvinnor och män som deltar i de arbetsförberedande insatserna praktik eller Stockholmsjobb. Däremot visar den att det förekommer skillnader inom inriktningar på specifika insatser, inom exempelvis Stockholmsjobb har fler män deltagit i arbetslagsanställning, vilket

kan jämföras med Yrkesintroduktionsanställningar inom vården där de omvänt varit fler kvinnor än män som deltagit. Den här typen av skillnader bör vidare analyseras i verksamheterna för att säkerhetsställa att matchningar sker utifrån individuella bedömningar och inte förutfattade meningar om stereotypa könsroller.

Avslutningsvis ska även sägas att förvaltningen aktivt arbetar emot stereotypa förförståelser och förlegat upprätthållande av kvinnligt och manligt inom ramen för ett större förvaltningsövergripande arbete med jämställdhetsintegrering. Sedan mars i år finns en jämställdhetsstrateg anställd på förvaltningen med syfte att vara ett stöd för förvaltningens verksamheter i detta arbete. Som ett första steg kommer under hösten chefer och till viss del personal att delta i en grundläggande utbildning inom området.

Bilaga

1. Skrivelse från Johanna Sjö m.fl. (M), Hanna Gerdes (FP), Johan Fälldin (C) och Ofelia Namazova (KD) angående jämställdhet i arbetsmarknadsinsatserna